

– ASCULTĂ, Sherlock Holmes, ce, ai adormit? auzi inspectorul Texier, ridicînd receptorul telefonului.

Telefona Jean-Claude, un vechi prieten şi tovarăş fidel la o mică slăbiciune, aceea de a purta penelul pe pînză în aer liber, în afara .oraşului.

– Nu, nu, răspunse molatic Pierre, numai că mă dă gata zăpuşeala asta.

– Totuşi, poate vii acum pe la mine? Am urgent nevoie de ajutorul tău.

– Bine, n-am ce-i face, se învoi cam în silă inspectorul.

După ce puse receptorul în furcă, îşi încheie alene gulerul de la cămaşă, îşi strînse cravata şi îşi puse haina. Desigur, putea să n-o facă pe o căldură ca asta, dar obişnuinţa e obişnuinţă. Ieşi în stradă şi se duse la maşina sa.

– Ei, nu te-ai prăjit pe drum? îl întrebă Jean-Claude cînd Texier intră în cabinetul lui.

– După cum vezi, am rezistat, răspunse Pierre, aşezîndu-se pe un scaun lîngă geam. Ia zii, care-i baiul?

– Hai că mă iei prea repede. Mai întîi spune-mi tu dacă ai ştiut vreodată exact cu ce mă ocup eu în cursul săptămînii cît lucrez?

– După cîte ştiu, cu nişte cercetări în domeniul ciberneticii şi tehnicii computerelor, răspunse Texier, fără să înţeleagă cîtuşi de puţin ce nevoie avea de astă prietenul său.

– În genere, cam aşa e. Dar în afară de activitatea de cercetare şi de proiectare, instituţia noastră dă şi consultaţii unor firme şi centre de calcul. Ei bine, despre unul dintre aceste centre aş vrea să stau de vorbă cu tine.

La diferite epoci au existat întotdeauna mulţi oameni în vîrstă valoroşi pentru ştiinţă, artă, cultură, dar, din păcate, deja cu un picior în groapă. Tehnica de azi, însă, permite să se conserve creierul lor, cu tot intelectul, cu ajutorul computerului. Dacă se introduc într-o maşină intelectul şi conştiinţa unui om talentat, acest creier nou, acum un creier electronic, degajîndu-se de neputinţa senilă a unui corp pieritor, poate fi încă de un folos uriaş. Pentru astfel de cazuri a şi fost născocită aşa-numita „nemurire creatoare”.

– E ceva pentru mine mai mult sau mai puţin greu de înţeles. Dar ce am eu cu toate astea? întrebă Pierre, oarecum mirat de cele auzite.

– Ei bine, la această instituţie, unde se află computere cu conştiinţa unor oameni mari, s-a angajat relativ nu demult un tînăr şi talentat fizician specialist în domeniul nuclear, Louis Qufault. Nu cunosc amănuntele. Cred că undeva a fost afectat puternic de radiaţii. Cînd s-a văzut că el n-o s-o lungească mult, i s-a propus să-şi transmită conştiinţa unui computer. Asta e, cum ştii, ceva voluntar. El şi-a dat seama, se vede, că e într-o situaţie disperată şi a acceptat.

La început totul a mers bine. Dar apoi s-au ivit mici neplăceri. Pricepi, în momentul cînd s-a conceput toată

ideea asta, majoritatea oamenilor nu s-au gîndit că împreună cu toate informaţiile din creier se vor introduce în computer şi emoţiile, sentimentele, dorinţele. Pînă la întîmplarea cu Louis Qufault o astfel de problemă nu s-a pus. Cred că mai degrabă pentru că toţi ceilalţi aflaţi acolo şi-au trăit traiul, au îndurat cîte şi mai cîte, au simţit tot ce aveau de simţit. Pe ei nu-i mai interesa nimic altceva decît propria lor activitate.

Cînd deodată a apărut Qufault, un tînăr energic, care a văzut prea puţine în viaţă. El n-a simţit încă atîtea şi atîtea, n-a trecut prin cîte şi mai cîte... Nu ştiu ce-a ieşit din toate astea, dar se spune că în ultima vreme s-a mai liniştit. Şi deodată ieri dimineaţă s-a constatat că toată memoria computerului în care se afla conştiinţa lui Louis Qufault s-a şters, adica el a încetat să mai existe.

Dealtfel, dacă s-ar fi întîmplat una ca asta cu altcineva, totul putea fi considerat ca o întîmplare. Dar Qufault se ocupa de probleme strict secrete, de o uriaşă importanţă pentru stat. Şi conducerea consideră că lucrul acesta a fost făcut intenţionat. Dar cum?... Existenţa acestei instituţii este cunoscută unui număr strict limitat de oameni...

– Ei bine, şi ce se cere totuşi de la mine?

– Oare n-ai înţeles? Trebuie stabilit cine a făcut asta. Cînd m-am uitat şi mi-am dat seama că nu se mai poate repara nimic, le-am spus-o. Ei m-au întrebat dacă nu cunosc vreun om care ar putea să se ocupe de elucidarea cazului. Deocamdată nu vor să se adreseze oficial la nici o instanţă, pentru că fără voie ar deveni cunoscuta existenţa unei astfel de instituţii, şi apoi şi conducerea, care încă nu ştie nimic, nu i-ar lăuda. Fireşte, m-am gîndit la tine. S-au declarat de acord pe răspunderea mea. Aşa că să mergem, sîntem aşteptaţi...

– Iată, domnule Navarre, omul de care v-am vorbit, îl prezentă Jean-Claude pe prietenul său cînd intrară în cabinetul directorului instituţiei despre care Pierre nici nu ştia cum se intitulează.

– A, inspectorul Texier! spuse stăpînul cabinetului, întinzîndu-i mîna. Prietenul dumneavoastră v-a lăudat

foarte mult. Să sperăm că amiciţia nu i-a înceţoşat ochii şi că are dreptate. Luaţi loc, zise, arătîndu-i un fotoliu şi aşezîndu-se în faţa lui.

Din obişnuinţă, Pierre se apucă să-l examineze pe Navarre. Avea fruntea înaltă, tîmplele cărunte, deşi părul nu-i era încă complet încărunţit, o mustăcioară aibă şi ea, nasul mare, coroiat. Ochii... ochii erau cumva incolori, cenuşii-apoşi şi reci, chiar cu o expresie oarecum de răutate.

„Da, n-aş vrea să lucrez cu un astfel de om, îşi zise Pierre, şi cu atît mai puţin să-i fiu subaltern.”

– Aşadar, să începem. Cred că aţi aflat de la amicul dumneavoastră cu ce se ocupă instituţia noastră, nu?

– În linii generale, răspunse rece inspectorul.

– Ei bine, totul a început cu nişte lucruri aparent mărunte. Odată, computerul cu conştiinţa lui Louis Qufault a spus că doreşte să facă o plimbare sub clar de lună cu o oarecare Monique, necunoscută nouă, să-i recite versuri şi alte prostii de felul acesta. Altă dată şi-a exprimat dorinţa de a sta pe malul unui lac într-o pădure. Ne-am gîndit să-i arătăm un film, dar el a spus că are nevoie de un lac adevărat, cu mireasmă de putregai şi de cetină, să-i cînte păsările şi să plutească pe lac nuferi... Pe urmă a spus că vrea să fumeze. Şi aşa, ba una, ba alta, aproape zilnic. Am încercat să-i explicăm că toate acestea sînt cu neputinţă, dar el nici n-a vrut să audă. Se văicărea mereu.

Ne-am gîndit îndelung ce să facem cu acest Louis Qufault. Mai întîi am încercat pur şi simplu să nu luăm în seamă toate rugăminţile şi cererile lui. El a încetat să mai funcţioneze. Apoi am apelat la cei care au conceput acest sistem, firma „Electronique”. Cei de-acolo ne-au propus ca la fiecare cerere de acest fel să introducem în regiunea respectivă a creierului electronic anumite impulsuri care să semnifice satisfacerea dorinţelor...

Inspectorul dădu să deschidă gura ca să-l întrebe pe Navarre ce înseamnă toate astea şi cum fac ei aceste lucruri, dar rămase tăcut. Interlocutorul său a înţeles

probabil ce a suscitat interesul lui Pierre şi a venit cu lămuriri:

– Vă interesează, se pare, cum se pot satisface cu ajutorul impulsurilor diferite dorinţe, nu? E simplu. Astfel de experienţe se fac demult cu animale. Cu ajutorul unui computer şi al electrozilor introduşi în creier, bunăoară, s-a provocat sentimentul de saţietate la un animal flămînd, şi dimpotrivă a fost silit să mănînce un animal sătul, s-a provocat o stare de iritare la un animal calm şi a fost calmat unul furios. E de la sine înţeles că dacă putem face asta cu un creier viu, cu unul electronic totul e mult mai simplu. Ei au conceput un program corespunzător şi ni l-au trimis nouă.

Acum la orice dorinţă a lui Louis Qufault se introduceau în creierul lui electronic impulsuri electrice. Dacă voia să fumeze, poftim: un impuls introdus în locul cuvenit îi dădea senzaţia că tocmai a fumat o ţigară; dacă voia să stea pe malul unui rîuleţ în pădure, poftim, căpăta senzaţia că aşa şi e.

O vreme Louis Qufault s-a liniştit, deşi computerul a început să funcţioneze ceva mai prost, mai exact, mai încet ca în primele zile cînd a venit la noi. Dar această viaţă calmă n-a durat prea mult. Apoi el a început iar să se irite şi să se arate nemulţumit. Cufundat în sine, nu făcea nimic cu orele. Era vădit indispus, îl chinuiau nu ştiu ce gînduri despre el şi despre soarta lui...

Navarre rămase pe gînduri, parcă plănuind ceva. Faţa lui luă o expresie şi mai răutăcioasă. Părea că dacă i-ai pune acum o întrebare, ar exploda. Trecură poate vreo trei minute pînă vorbi din nou:

– Ei bine, acum Louis Qufault nu mai există. Cineva l-a şters. Şi misiunea dumneavoastră, domnule inspector, este aceea de a stabili cine putea să facă una ca asta...

– Aveţi vreo bănuiala? întrebă Texier.

– Nu am bănuieli directe, răspunse calm Navarre. Un singur lucru e clar pentru mine, acela că un om dinafară nu putea să pătrundă la noi şi că asta a făcut-o cineva dintre ai noştri. Dar cine? Nu voi greşi, cred, dacă vă voi

sugera direcţia în care trebuie să întreprindeţi cercetările. Fără a şti concret cine a făcut-o, sînt convins că fapta a săvîrşit-o cineva din cei de stînga. Din păcate, printre cercetătorii noştri tineri sînt şi din aceştia, deşi eu am căutat în fel şi chip să mă debarasez de ei....

„Încă un anticomunist”, se gîndi inspectorul, dar se mărgini să întrebe:

– Pe ce se întemeiază convingerea dumneavoastră?

– În primul rînd, pe faptul că ei se învîrteau mereu în preajma acestui computer. Şi apoi nu uitaţi că Qufault se ocupa de probleme secrete de o importanţă uriaşă pentru forţele noastre armate. Şi socot că ei voiau să afle ceva de la computer, dar dîndu-şi seama că Qufault refuză să colaboreze cu ei, pur şi simplu l-au distrus. Aşa încît acum urmează să intraţi în acţiune dumneavoastră. Trebuie să aflaţi neapărat cine a făcut-o.

– Ei, vrei să vezi computerul? întrebă Jean-Claude cînd ieşiră din cabinetul lui Navarre.

– Deocamdată n-am nevoie, răspunse calm Pierre.

Părăsiră clădirea şi se îndreptară spre maşină. Prin preajmă treceau oameni grăbiţi, şi Pierre se gîndi fără să vrea că nimeni din ei, care au trecut de atîtea ori pe lîngă această clădire, nu ştie că ea păstrează gîndurile şi destinele unor oameni care au murit demult, de a căror existenţă au uitat poate chiar şi rudele şi cunoscuţii lor. Or, ei, nefericiţii, sînt ca vii: gîndesc, lucrează, creează, inventează. Şi, cum s-a constatat, mai au şi emoţii.

Frămîntat de aceste gînduri, Texier se indispuse. Cei doi prieteni se despărţiră. Pierre se urcă în maşină, dar după ce stătu singur cu sine vreo zece minute, se gîndi să se reîntoarcă în instituţia lui Navarre. Intrînd în sala maşinilor, îl întrebă pe primul tînăr ieşit în cale cine lucra cel mai mult cu Louis Qufault.

– Acela care a fost şters, da? Era favoritul lui Anatole Magnan. Dar mai bine nu-l deranjaţi. Acum e prost dispus. Conducerea îl bănuieşte a fi el făptaşul.

– Şi unde e? întrebă Pierre.

– Mai curînd la bar. E unul mic de statură, dar cu umeri ca ai unui luptător. Şi are părul negru, uşor ondulat... O să-l vedeţi imediat...

Pierre cobori la parter, intră în bar şi într-adevăr văzu numaidecît la una din măsuţe un tînăr lat în umeri, cu părul negru, uşor ondulat.

– Scuzaţi, dumneavoastră sînteţi Anatole Magnan? întrebă Texier, apropiindu-se de măsuţă.

– Da, Magnan. Dar dumneavoastră cine sînteţi? întrebă la rîndul său tînărul.

– Inspectorul Texier, se prezentă Pierre şi, fără a-i cere permisiunea lui Magnan, se aşeză pe scaunul de vis-a-vis.

– Ce, şeful a şi angajat copoi? spuse dispreţuitor Magnan.

– Ei na, copoi! spuse calm inspectorul. Mă aflu aici într-adevăr la invitaţia şefului, dar el nu m-a trimis la dumneavoastră. Şeful bănuieşte că a făcut asta cineva din cei de stînga.

– Înseamnă că mă bănuieşte pe mine. Eu doar nu ascund că fac parte dintr-o organizaţie de tineret a comuniştilor, răspunse liniştit Magnan, pri- vindu-l pe Pierre în ochi.

– Spuneţi-mi, ştiaţi cu ce se ocupa Louis Qufault?

– Desigur că ştiam. Şi nu numai eu. Aici, în general, se ştie totul şi despre toţi. Dar nu intrăm în amănunte.

– Aţi vorbit cu Qufault despre munca lui, despre cît e ea de dăunătoare sau folositoare omenirii?

– Foarte puţin. Nu ştiam cu ce se ocupă el concret. Dar cred că dacă-l întrebam, tot nu mi-ar fi spus, pentru că era un om corect. Fireşte, puteam să aflu asta şi într-alt fel, peste voinţa lui. Dar noi eram aproape prieteni şi nu puteam să-mi permit asta. Dealtfel, repet, n-aveam absolut deloc nevoie să ştiu.

– Sînt încredinţat că ştiţi foarte bine ce s-a întîmplat totuşi, observă Texier.

– De ce credeţi asta?

– Aţi spus singur că eraţi aproape prieteni. Înseamnă că îl cunoaşteţi mai bine ca alţii. Afară de asta, se pare că eu bănuiesc şi singur ce s-a întîmplat.

– Şi ce-i cu asta? întrebă cu un zîmbet neîncrezător Magnan. Aveţi însă în vedere că eu n-am de gînd să vă spun nimic. Aflaţi singur şi atunci voi răspunde la întrebările dumneavoastră. Dar deocamdată...

Se despărţiră şi Pierre părăsi clădirea.

„Da, îşi zise, urcîndu-se în maşină, tot ce se petrece în instituţia asta nu e deloc vesel. Sincer vorbind, o vizită aici nu-ţi face nici o bucurie. Cum pot fi consideraţi aceşti academicieni, profesori – vii sau morţi? Dacă stai să te gîndeşti, e curat o morgă cu cadavre vii.

Dar cu acest Louis Qufault ei au făcut, evident, ceva ce nu trebuia. Impulsuri care satisfac dorinţele... Autenticul e autentic, pe cînd o contrafacţie, oricît ar fi ea de bună, tot contrafacţie rămîne.

Iar Navarre e o persoană destul de dezagreabilă. Şi toată versiunea lui cu uneltirile unor agenţi duşmani e, judecind după toate, aiureală curată.

Ceva aici totuşi nu e în regulă. Se cere, de bună seamă, să verificăm cîte ceva.”

O jumătate de oră mai tîrziu intră în clădirea secţiei de cercetări a firmei „Electronique”. Michel Lechoix, unul din cei care au conceput sistemul de transmitere a conştiinţei, era un om de vreo patruzeci de ani, înalt, cu un început de obezitate şi cu pete mari de calviţie pe capul masiv cu trăsături fine.

– Cum să nu, cum să nu, Louis Qufault, răspunse el cu o voce calmă, puţin obosită la întrebarea inspectorului, un caz dificil, foarte difcil. Pot să vă mărturisesc cinstit că nici noi nu scontam pe un asemenea efect. Cine şi-ar fi putut închipui că tot sistemul va funcţiona aşa de bine. E drept, am avut ceva bătaie de cap. Dar acum, sper, totul va fi normal...

Pierre îşi dădu seama că interlocutorul său nu ştie că Qufault nu mai există.

– Aveţi în vedere impulsurile electrice care imită împlinirea unor dorinţe? se mărgini să întrebe Texier.

– Vai, dar aceasta a fost doar etapa iniţială şi cea mai simplă...

– Da? Aţi mai făcut şi altceva? îl întrerupse inspectorul.

– Desigur. Aceste imitaţii i-au ajuns lui Qufault pentru scurt timp. După o vreme l-a cuprins iar ipohondria şi Navarre ne-a cerut să mai întreprindem ceva. Atunci noi am propus să ştergem din memoria lui toate sentimentele, dorinţele, senzaţiile, emoţiile...

– Dar asta e... Pierre se opri, căci nici nu ştia cum să califice ceea ce s-a făcut cu Louis Qufault. Dar asta e de-a dreptul o violentare. Gîndiţi-vă că el e un om viu, care gîndeşte, încît cum poate fi oare privat de toate acestea?

– Vă agitaţi degeaba, zise Lechoix cu un zîmbet forţat. Nu sînteţi specialist, de-aceea şi exageraţi totul. Sînt încredinţat că Qufault va fi în cele din urmă chiar bucuros...

– Bucuros... bucuros... Ei, asta e! închipuiţi-vă că s-ar proceda cu dumneavoastră la fel ca şi cu Qufault.

– Cum adică cu mine? ridică mirat din sprîncene Michel Lechoix. Dar eu sînt om.

– Şi el? El ce e după părerea dumneavoastră? Oare el nu e om?

– Desigur că nu. El e un computer.

– Mă miră foarte mult că spuneţi asta dumneavoastră, unul din autorii sistemului. Dacă l-aş auzi vorbind aşa pe Navarre, nu m-aş mira. Dar dumneavoastră?...

– Nu e cazul să vă supăraţi, spuse oarecum şocat Michel Lechoix. Nu s-a cjndit nimeni să se atingă de intelectul lui şi să facă din el un cretin. Poate să lucreze cît o vrea. Noi am propus pur şi simplu să-i uşurăm viaţa, lipsindu-l pe Qufault de ceea ce îl chinuie... Mărturisesc că o vreme m-au frămîntat şi pe mine aceleaşi îndoieli ca şi pe dumneavoastră. Dar Navarre m-a convins... Afară de asta, noi sîntem executanţi, iar ei beneficiari, şi sîntem obligaţi să facem tot ce ni se cere. Dar ce v-a adus la mine? Ce s-a întîmplat acolo?

– S-a întîmplat că cineva a şters toate informaţiile intelectuale ale lui Louis Qufault, răspunse oarecum brutal Pierre şi, luîndu-şi rămas bun, ieşi.

Urcat în maşină, Texier îşi aprinse din obişnuinţă o ţigară. În minte i se învălmăşeau gînduri la care nu putea găsi un răspuns. Ce sînt computerele cu conştiinţă: maşini, fie chiar şi nu prea inteligente, sau oameni, deşi într-un alt înveliş fizic? Dacă pornim de la prima premisă, atunci într-adevăr putem face tot ce vrem cu memoria acestor maşini. În al doilea caz însă, nu are nimeni dreptul să se atingă de memoria acestor maşini... Aşa trebuie să fie, nu?

În dimineaţa zilei următoare, Texier îşi făcu iar apariţia la instituţia lui Navarre. Nu i-a fost prea greu să-l găsească pe Magnan. Deîndată ce-l văzu pe inspector, Anatole ieşi din sala maşinilor.

– Uite ce, Anatole, spune-mi tot ce s-a întîmplat în ultimele zile, îi ceru Pierre lui Magnan cînd coborîră la bar. Cred că acum ştiu multe. Îţi dai seama ce putea să-mi fi spus Lechoix de la „Electronique”.

– Da? îşi săltă mirat ochii Magnan. În cazul acesta chiar că n-am ce ascunde. Eu am fost împotriva oricărei intervenţii de la bun început, şi atunci cînd ei au trimis impulsuri, şi acum, ultima oară. Am încercat să explic, dar şeful nici n-a vrut să mă audă. Transmiterea conştiinţei unui computer... Treaba asta e atît de neobişnuită şi de nouă, încît nimeni încă nu e lămurit practic deloc în privinţa ei. Pe de-o parte totul pare să fie simplu. Pe de altă parte însă, încă nimeni dintre noi nu ştie ce e în treaba asta corect şi ce nu, la ce avem noi dreptul şi la ce nu avem.

Anatole îşi turnă un pahar de bere şi-l bău cu înghiţituri mari. Era vădit că nu se simţea în largul lui.

– Cînd am ieşit din cabinetul lui Navarre, mă rog, după ce s-a hotărît că ei vor face totuşi această operaţie îngrozitoare, eram deprimat. Vedeam foarte bine că nu numai eu, care lucram la acest computer, dar chiar şi

Lechoix nu aprobă decizia lui Navarre. Dar nimeni nu l-a putut face pe şef să dea înapoi.

Gîndindu-mă la toate acestea, nici n-am băgat de seamă cum m-am apropiat de computer.

„Ce, eşti cam abătut azi, Anatole?” m-a întrebat el.

„N-am motive să fiu vesel, i-am răspuns. Ai dat de bucluc, amice. S-a hotărît să se şteargă din memoria ta tot ce te nelinişteşte de la o vreme încoace”, m-am silit eu să-i spun.

„Vrei să zici că se poate face aşa ceva? s-a mirat Qufault. Mi s-a părut că pînă şi vocea lui standard exprima nedumerire. Nu mă îndoiesc de posibilităţile tehnice. Dar are oare cineva dreptul s-o facă? Oricum, sînt un om.”

„Ce-aş putea să-ţi spun? Ai avut de bună seamă prilejul să constaţi şi mai înainte că conducerea face uneori ceea ce din punctul nostru de vedere nu are dreptul să facă.”

Louis a tăcut un răstimp, apoi brusc m-a întrebat: „Spune-mi, de ce mă urăşte Navarre?”

„Asta nu e ură, am încercat eu să-i explic. Pur şi simplu vrea ca la el aici să fie totul liniştit. Or, tu îi tulburi liniştea. Şi am impresia că unul din motivele pentru care vrea el să facă cu tine toată treaba asta e dorinţa ca tu să nu te abaţi de la tema principală.”

„Dar ce pot eu să fac dacă am fost întotdeauna aşa, a încercat el să-mi explice. Gălăgios, vivace, vesel. Mi s-au adus reproşuri şi mai înainte, spu- nîndu-mi-se că asta e ceva nedemn de un om de ştiinţă. Dar atunci nimeni nici n-ar fi cutezat să se gîndească la aşa ceva...”

Am stat acolo pînă seara. Apoi m-am dus la prietenii mei să mă sfătuiesc. Ne-am gîndit îndelung, dar ne-am dat seama că singurul lucru pe care-l putem face în această situaţie e să atragem atenţia opiniei publice. Dar vom apuca oare s-o facem?...

Pot să spun dinainte că n-am apucat. Articolul avea, să apară, iar mai exact a şi apărut, dar abia azi. În ziua următoare, m-am ocupat toată dimineaţa de chestiunea asta, dar cînd am venit, am aflat că faptul era deja consumat. Mărturisesc, toată ziua mi-a fost teamă să intru

în sala maşinilor. Abia spre seară m-am hotărît să mă apropii de Qufault.

„Ei, cum merge treaba?” am întrebat computerul.

„De ce mă întrebi? a răspuns el după un răstimp de tăcere. Ei consideră că totul e bine. Spune-mi cinstit, ai putea să trăieşti dacă ţi s-ar lua tot ce mi s-a luat mie?”

I-am spus că mai degrabă viaţa şi-ar pierde pentru mine orice sens.

„Asta e, a răspuns Qufault. Cred că ai să mă înţelegi mai tîrziu. Adio.” Şi zicînd aşa, a decuplat legătura exterioară.

Am stat acolo o vreme, apoi am părăsit clădirea şi m-am dus spre casă. Un gînd mă sîcîia tot timpul: ce a avut în vedere Louis? Deodată mi s-a părut că am înţeles. Am fugit înapoi. Dînd buzna în sală, m-am apropiat de computer. Beculeţul de pe panou s-a aprins liniştit. Am dat să răsuflu uşurat, dar pentru orice eventualitate am apăsat, totuşi, pe butonul de legătură exterioară. Computerul n-a răspuns. Am mai răsucit îndelung întrerupătoarele, manetele, am apăsat pe toate butoanele. Computerul tăcea. Mi-am dat seama că memoria lui era curată ca în ziua cînd a fost construit. Qufault a făcut ceea ce a vrut...

Voiam să plec, cînd am observat că din dispozitivul de imprimare atîrna o bucată de bandă. Am rupt-o şi am citit ce scria pe ea. Iat-o. Şi Magnan îi întinse inspectorului banda.

„Iartă-mă, Anatole, era imprimat pe ea, dar eu nu pot să trăiesc aşa. Ai avut dreptate, în societatea noastră e posibil totul. Sper că tu vei trăi şi într-o societate mai bună. În orice caz, ţi-o doresc... Adio.”

– Vă daţi seama că nu pot să arăt hîrtia asta conducerii, spuse Anatole, ascunzînd banda în buzunar. Vor spune că eu l-am îndemnat... să-şi pună capăt vieţii. Şi dumneavoastră, domnule inspector, v-aţi gîndit că totul s-a petrecut anume aşa.

– Da, răspunse Pierre, scuturîndu-şi pipa care se stinsese.

– Dar cum de aţi ghicit?

– Foarte simplu. M-am pus în situaţia lui Louis Qufault şi mi-am dat seama că el n-ar fi putut să trăiască aşa.

Inspectorul intră în cabinetul lui Navarre fără să bată la uşă.

– Ei, ce spuneţi? întrebă Navarre, cu o privire rece.

– Voi spune că eşti un ticălos, răspunse Texier şi, văzînd că Navarre vrea să replice ceva, urmă calm: Ei bine, eşti un ticălos pentru că anume dumneata l-ai ucis pe Louis Qufault, mai exact l-ai silit să se sinucidă. Şi ai înţeles perfect asta, dar m-ai invitat pe mine pentru ca să dai, cu ajutorul meu, vina pe altcineva...

În româneşte de
IGOR BLOCK
din revista sovietică „Tehnika molodioji”